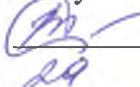
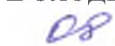

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи

 Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
 29 08 2025 року

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)**

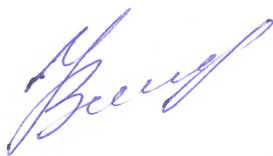
з вивчення навчальної дисципліни

**«ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.
МАРКЕТИНГ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ»**

Галузь знань –	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність –	I5 Медсестринство
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання –	I
Форма здобуття освіти –	денна / дистанційна
Кафедра –	соціальної медицини та організації охорони здоров'я

Схвалено на засіданні кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я
26 серпня 2025 року (протокол № 2).

Завідувач кафедри

Ігор НАВЧУК

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін гігієнічного профілю
27 серпня 2025 року (протокол № 1).

Голова предметної методичної комісії

Святослав ДЕЙНЕКА

Чернівці, 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ.

Кафедра	Соціальної медицини та організації охорони здоров'я
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	1. Навчук Ігор Васильович – зав.кафедри, к.мед.н., доцент, navchuk.igor@bsmu.edu.ua 2. Бідучак Анжела Степанівна – д.мед.н., доцент, biduchak.anzhela@bsmu.edu.ua 3. Власик Любов Йосипівна – к.мед.н., доцент, vlasyk.lyubov@bsmu.edu.ua 4. Чорненка Жанетта Анатоліївна – к.мед.н., доцент, chornenka.zhanetta@bsmu.edu.ua 5. Ясинська Ельвіра Цезарівна – к.мед.н., доцент, yasynska.elvira@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/sotsialnoyi-meditsini-ta-ooz/
Веб-сайт кафедри	http://ozo.bsmu.edu.ua/
E-mail	ozo@bsmu.edu.ua
Адреса	вул. Федьковича, 16
Контактний телефон	

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів	3,0
Загальна кількість годин	90
Лекції	16
Практичні заняття	16
Самостійна робота	58
Вид заключного контролю	Підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Дисципліна «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг» є обов'язковою дисципліною. Вивчення дисципліни сприяє формуванню економічного мислення у студентів-бакалаврів; забезпечує вивчення правових, організаційних та економічних засад галузі охорони здоров'я; закладає базис для вивчення та практичного застосування теоретичних основ економічних знань та маркетингу в сфері охорони здоров'я; закладає основи для організації та проведення економічного і фінансового аналізу діяльності медичних закладів. Знання, здобуті студентами після вивчення дисципліни «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», стануть теоретичною та методологічною базою для подальшого опанування медицини, яка розвивається й удосконалюється в умовах ринкової економіки.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу – <https://cutt.ly/ArUqCMFh>;
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу – <https://cutt.ly/yrUqVPvn>;
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять – <https://cutt.ly/jrUqBS36>;
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти – <https://cutt.ly/3rUqMAbV>;
- Кодекс академічної доброчесності – <https://cutt.ly/FrUq1ljK>;

- Положення про запобігання академічному плагіату – <https://cutt.ly/MrUq6QAt>;
- Положення про порядок та умови обрання здобувачами освіти вибірових дисциплін – <https://cutt.ly/srUwo6Ci>;
- Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти – <https://cutt.ly/SrUwp1ie>;
- Правила поведінки здобувачів освіти – <https://cutt.ly/ErUq72rZ>;
- Правила внутрішнього трудового розпорядку – <https://cutt.ly/UrUwiACe>.

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету та правил поведінки здобувачів освіти, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та співробітниками кафедр, закладів охорони здоров'я тощо;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Пререквізити (перелік навчальних дисциплін на яких базується вивчення даної дисципліни)	Постреквізити (перелік навчальних дисциплін для яких закладається основа в результаті вивчення даної дисципліни)
Українська мова (за професійним спрямуванням). Основи правознавства. Основи медичної інформатики. Історія медицини та медсестринства. Основи профілактичної медицини. Громадське здоров'я. Основи економічної теорії та соціології. Соціальна медицина.	Менеджмент та лідерство в медсестринстві. Медичне та фармацевтичне товарознавство.

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. *Метою вивчення навчальної дисципліни є:* формування у студентів теоретичних основ економіки як науки та практичних навичок щодо використання основних економічних законів, принципів та методів управління, які використовуються в діяльності галузі та закладів охорони здоров'я.

Метою курсу «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг» для медичних сестер та лаборантів з базовою вищою освітою (бакалаврів) передбачає вивчення організації охорони здоров'я в ринкових умовах та забезпечення її економічної ефективності, обґрунтування шляхів реформування системи медичної допомоги у відповідності з економічними законами ринку. Засвоєння основних категорій маркетингу, питань застосування маркетингового мислення і методів в сьогоденній ситуації. Оволодіння методикою визначення вартості медичної допомоги.

6.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни є:* закласти теоретичну основу науки економіки: термінологія, закони, методи, принципи економічних взаємозв'язків, принципів управління, аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах сучасної системи охорони здоров'я; – сформулювати практичні навички використання економічних методів та методик під час організації та оцінки діяльності закладів охорони здоров'я незалежно від форм власності.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

7.1 Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

7.2 Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК09. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

7.3 Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медсестринській практиці.

ФК16. Здатність організовувати та управляти медсестринським структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Навчальна дисципліна забезпечує формування таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 4. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю (проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом; контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах; здійснювати контроль за ресурсом медичного інвентарю).

ПРН 5. Здійснювати медсестринське адміністрування. У закладі охорони здоров'я вміти приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва; забезпечувати виконання чинних регламентних документів з питань охорони здоров'я; освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб; знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувально-профілактичних закладів, лабораторій різного профілю, тощо.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- основні теоретичні засади економіки охорони здоров'я;
- економічні закони, закономірності, категорії, що застосовуються в сфері охорони здоров'я;
- сутність і структуру господарського механізму та ринку як форми організації суспільного виробництва в сучасних умовах;
- основні механізми фінансування галузі охорони здоров'я;
- основні методи та прийоми сучасного ціноутворення в охороні здоров'я;
- основи нарахування заробітної плати надавачам медичних послуг;
- види організаційно-правових форм підприємницької діяльності в сфері охорони здоров'я.

8.2. Уміти:

- обчислювати економічні збитки від захворюваності з тимчасовою втратою працездатності, інвалідності та передчасної смерті;
- вираховувати число порожніх та надмірних ліжок в стаціонарі;
- оволодіти методикою обчислення вартості медичної допомоги, що надається амбулаторному та стаціонарному хворому;
- складати економіко-математичні моделі для оцінки роботи лікаря в поліклініці та стаціонарі.

8.3. Демонструвати:

- демонструвати достатню компетентність та самостійно вирішувати ситуації професійної діяльності;
- демонструвати вміння взаємодіяти з людьми та впливати на їх поведінку;
- демонструвати та контролювати виконання навичок та умінь.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис кожного модуля дисципліни:

9.1. Конкретні цілі вивчення модуля (змістових модулів).

- закласти теоретичну основу науки економіки: термінологія, закони, методи, принципи економічних взаємозв'язків, аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах сучасної системи охорони здоров'я;
- сформувати практичні навички використання економічних методів та методик під час організації та оцінки діяльності закладів охорони здоров'я незалежно від форм власності;
- засвоїти основні категорії та методи маркетингу, застосовувати маркетингове мислення в сучасній охороні здоров'я.

9.2. Тематична структура модуля (змістовних модулів).

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки охорони здоров'я. Ціноутворення на медичні послуги.

Тема 1. Економіка охорони здоров'я. Основні визначення. Предмет і методи економіки охорони здоров'я.

Місце економіки охорони здоров'я в сучасній структурі економічної науки. Сутність медико-економічних досліджень. Ефективність використання ресурсів в охороні здоров'я. Предмет і методи економіки охорони здоров'я. Мета економіки охорони здоров'я.

Тема 2. Економіка охорони здоров'я. Предмет та основні поняття економіки охорони здоров'я. Модель визначення економічних збитків від тимчасової непрацездатності. Модель визначення економічних збитків від інвалідності.

Економіка охорони здоров'я як галузь науки та практики. Місце економіки охорони здоров'я в структурі економічної науки. Передумови виникнення економіки ОЗ як нової наукової дисципліни. Історичний аспект, проблеми й сучасність. Економічні проблеми розвитку охорони здоров'я. Макроекономіка та мікроекономіка. Предмет і метод економіки охорони здоров'я. Економічні ресурси охорони здоров'я. Здоров'я як економічна категорія. Фактори, що впливають на рівень здоров'я населення й охорону здоров'я. Макроекономічні показники в охороні здоров'я.

Тема 3. Ринок послуг охорони здоров'я. Ціноутворення медичної допомоги в умовах ринкової економіки.

Основні принципи функціонування ринку. Класифікація ринків. Функції ринку. Концепція безмежності потреб та обмеженості ресурсів. Теорії справедливості. Охорона здоров'я в системі ринкових відносин. Сегменти ринку охорони здоров'я. Суб'єкти ринку ОЗ. Попит на здоров'я та охорону здоров'я. Економічна сутність категорії «послуга» в системі охорони здоров'я. Пропозиція медичних послуг. Баланс попиту та пропозиції. Попит, що його створює пропозиція (supplier-induced demand – SID). Особливості ринкових відносин у сфері охорони здоров'я: невизначеність виникнення попиту; асиметрія інформації; локально-монопольне положення постачальників у сфері охорони здоров'я; конфлікт етичних та економічних міркувань; велике значення зовнішніх ефектів. Ресурси охорони здоров'я та їх розподіл.

Тема 4. Оплата постачальників медичних послуг. Заробітна плата в системі охорони здоров'я.

Сутність, види та вимоги до систем оплати постачальників медичних послуг та механізми оплати праці працівників стоматологічної сфери.. Порівняльна характеристика методів оплати первинної, вторинної та третинної медичної допомоги. Методика розрахунку заробітної плати медичним працівникам. Методика розрахунку вартості медичних послуг. Основні критерії витрат праці лікаря: існуючі норми і нормативи. Традиційні форми та системи оплати праці медичних працівників. Багатофакторна система оплати праці медичних працівників в умовах ринку.

Тема 5. Економічна оцінка діючої системи медичної допомоги. Ринковий механізм фінансування системи медичної допомоги. Основи маркетингу.

Маркетинг в сфері охорони здоров'я. Концепції маркетингу. Етапи розвитку маркетингу. Принципи маркетингу. Завдання та функції маркетингової діяльності в системі охорони здоров'я. Соціально-етичний маркетинг. Маркетинг-мікс. Методи маркетингових досліджень.

Тема 6. Ціноутворення в системі медичної допомоги: амбулаторно-поліклінічні заклади, стаціонар. Маркетинг в системі охорони здоров'я.

Основні методи формування ціни на медичні послуги. Ціна як грошовий вираз вартості. Види цін. Функції ціни. Механізм формування цін. Методи ціноутворення. Принципи ціноутворення. Проблеми й особливості ціноутворення в охороні здоров'я. Система цін на медичні послуги. Сполучення державних гарантій на безкоштовну медичну допомогу населенню і платних медичних послуг населенню. Механізми державного регулювання цін і тарифів з метою підвищення доступності медичної допомоги для населення. Методика розрахунку торгових націнок на лікарські засоби та вироби медичного призначення. Методика розрахунку тарифів за виготовлення ліків в аптеках. Собівартість медичної послуги (процедури). Тариф. Єдина уніфікована методика розрахунку вартості медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування. Маркетинг в сфері охорони здоров'я.

Тема 7. Економіко-математична модель для визначення вартості медичної допомоги амбулаторному, стаціонарному хворому.

Основні групи цін на медичні послуги населенню. Зовнішні чинники, що визначають ціну медичної послуги. Внутрішні чинники, що визначають ціну медичної послуги. Економіко-

математична модель для визначення вартості медичної допомоги амбулаторному хворому. Економіко-математична модель для визначення вартості медичної допомоги стаціонарному хворому.

Змістовий модуль 2. Стратегії фінансування систем охорони здоров'я.

Тема 8. Фінанси в системі охорони здоров'я. Стратегії фінансування систем охорони здоров'я.

Рівень фінансування охорони здоров'я. Основні джерела фінансування охорони здоров'я. Фінансування із загальних податкових надходжень. Соціальне медичне страхування. Приватне страхування. Прямі платежі споживача. Ключові елементи систем охорони здоров'я. Класифікації систем охорони здоров'я. Приватні, соціально орієнтовані та державні системи охорони здоров'я. Приклади функціонування цих систем у країнах з високим, середнім і низьким рівнями економічного розвитку. Характеристика основних методів фінансування медичних послуг. Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки. Загальний бюджет: стимули при поданні медичної допомоги. Фінансування на душу населення. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих. Гонорар за послугу: приклади визначення ставок оплати, встановлення цін, стимулюючі правила, засоби контролю за витратами. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні

Тема 9. Методика фінансового планування діяльності медичних закладів.

Зміст і значення фінансового менеджменту в охороні здоров'я. Структура фінансової системи країни. Джерела фінансування галузі. Основні фінансові моделі систем охорони здоров'я. Бюджет, механізм його формування в Україні. Методика фінансового планування діяльності медичних закладів (кошторис).

Тема 10. Механізм розподілу коштів в системі медичної допомоги.

Фінансування витрат ЛПУ з бюджету здійснюється за річним, з щоквартальним розбиттям розпису бюджету ЛПУ по доходах і витратах в рамках бюджетних призначень в міру виконання кошторисів витрат. Кошторис, статистичний бюджет, прибутковий бюджет (бюджет прибутків), бюджет витрат.

Тема 11. Економічний аналіз в охороні здоров'я. Підприємницька діяльність в охороні здоров'я. Основні види планування в системі охорони здоров'я.

Суть підприємництва і його особливості в охороні здоров'я. Правові засади підприємницької діяльності в охороні здоров'я. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Бізнес-план як інструмент регулювання підприємницької діяльності.

Тема 12. Основи медичного страхування. Споживчі ринки. Поведінкові особливості споживачів. Демографічні принципи сегментації ринку, просування товару, реклама.

Зміст медичного страхування. Види медичного страхування та особливості їх організації. Економічна сутність медичного страхування. Місце і роль лікаря загальної практики в системі медичного страхування. Організація контролю якості медичних послуг в умовах страхової медицини. Фінансова надійність страховика. Страхові резерви. Методика визначення страхового тарифу. Економічний аналіз систем медичного страхування деяких розвинутих країн, капітальний бюджет, бюджет готівки

Тема 13. Реформи управління і фінансування охорони здоров'я.

Практична реалізація моделі регульованого ринку у Великобританії. Реформи Національної служби охорони здоров'я Великобританії. Реформування охорони здоров'я країн Європейського Союзу. Реформування охорони здоров'я Канади і США. Тенденції та узагальнення досвіду реформування охорони здоров'я в країнах світу. Теорія і практика інтеграції системи фінансування і надання медичної допомоги.

Тема 14. Споживчі ринки. Поведінкові особливості споживачів. Демографічні принципи сегментації ринку, просування товару, реклама.

Ринок медичних послуг; • ринок лікарських препаратів; • ринок праці медичного персоналу; • ринок науково-технічних розробок; • ринок медичного устаткування і техніки. Економічні і адміністративно-правові форми і методи дії на господарські процеси в охороні здоров'я. Механізм ринку послуг охорони здоров'я: попит, пропозиція, ціна.

Тема 15. Ринок охорони здоров'я.

Позитивні та негативні аспекти функціонування моделей систем охорони здоров'я Бісмарка, Бевериджа та ринкової (або приватної) системи охорони здоров'я. Доцільність та можливі негативні зовнішні ефекти становлення багатуукладної ринкової економіки (розвиток усіх форм власності). Основні елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я.

Тема 16. Макро- і мікроекономічні проблеми медичної допомоги.

Загальноприйнятим є поділ економічної науки (теорії) на дві великі складові частини: **макроекономіку і мікроекономіку**, у залежності від того, наскільки укрупнено вивчаються економічні об'єкти і процеси. Метаекономіка.

Тема 17. Регламентація витрат в лікувально-профілактичному закладі.

Механізм формування цін. Система регулювання цін. Прямі витрати. Непрямі загальнови виробничі витрати. Непрямі загально-господарські витрати. Прибуток (Пб) Податок на додану вартість (ПДВ). Прямі витрати медичної установи як чинники збільшення його рентабельності (прибутковості).

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви тем	Кількість годин				
		Усього	У тому числі		Самостійна робота	Індивідуальна робота
			Аудиторні			
			Лекції	Практичні заняття		
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки охорони здоров'я. Ціноутворення на медичні послуги						
1.	Економіка охорони здоров'я. Основні визначення. Предмет і методи економіки охорони здоров'я.	2	2			
2.	Економіка охорони здоров'я. Предмет та основні поняття економіки охорони здоров'я. Модель визначення економічних збитків від тимчасової непрацездатності. Модель визначення економічних збитків від інвалідності.	2		2		
3.	Ринок послуг охорони здоров'я. Ціноутворення медичної допомоги в умовах ринкової економіки.	8	2	2	4	
4.	Оплата поставальників медичних послуг. Заробітна плата в системі охорони здоров'я	2		2		
5.	Економічна оцінка діючої системи медичної допомоги. Ринковий механізм фінансування системи медичної допомоги. Основи маркетингу.	6	2		4	
6.	Ціноутворення в системі медичної допомоги: амбулаторно-поліклінічні заклади,стаціонар. Маркетинг в системі охорони здоров'я.	8	2	2	4	
7.	Економіко-математична модель для визначення вартості медичної допомоги амбулаторному, стаціонарному хворому.	8			6	2
Змістовий модуль 2. Стратегії фінансування систем охорони здоров'я.						
8.	Фінанси в системі охорони здоров'я. Стратегії фінансування систем охорони здоров'я.	2		2		
9.	Методика фінансового планування діяльності медичних закладів	6	2		4	

10	Механізм розподілу коштів в системі медичної допомоги.	2	2			
11	Економічний аналіз в охороні здоров'я. Підприємницька діяльність в охороні здоров'я. Основні види планування в системі охорони здоров'я.	4		2		2
12	Медичне страхування та його економічні аспекти. Проблеми та перспективи реформування охорони здоров'я в Україні.	8	2	2	4	
13	Реформи управління і фінансування охорони здоров'я	6			6	
14	Споживчі ринки. Поведінкові особливості споживачів. Демографічні принципи сегментації ринку, просування товару, реклама.	2	2			
15	Ринок охорони здоров'я	4			4	
16	Макро- і мікроекономічні проблеми медичної допомоги.	4			4	
17	Регламентація витрат в лікувально-профілактичному закладі.	6			6	
18	Підготовка до складання модульного контролю	4			4	
19	Підсумковий модульний контроль.	2		2		
	Виконання СРС	4				4
	Всього годин за модуль	90	16	16	50	8
Кредитів ЄКТС за модуль 3,0						

11.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ:

№	Тема	К-сть год.
1.	Економіка охорони здоров'я. Основні визначення. Предмет і методи економіки охорони здоров'я.	2
2.	Економічна оцінка діючої системи медичної допомоги.	2
3.	Ринковий механізм фінансування системи медичної допомоги. Основи маркетингу.	2
4.	Ціноутворення в системі медичної допомоги: амбулаторно-поліклінічні заклади,стаціонар.	2
5.	Методика фінансового планування діяльності медичних закладів	2
6.	Механізм розподілу коштів в системі медичної допомоги.	2
7.	Медичне страхування та його економічні аспекти.	2
8.	Споживчі ринки. Поведінкові особливості споживачів. Демографічні принципи сегментації ринку, просування товару, реклама	2
РАЗОМ		16

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ:

№	Тема	К-сть год.
1.	Економіка охорони здоров'я. Предмет та основні поняття економіки охорони здоров'я. Модель визначення економічних збитків від тимчасової непрацездатності. Модель визначення економічних збитків від інвалідності.	2
2.	Ринок послуг охорони здоров'я . Ціноутворення медичної допомоги в умовах ринкової економіки.	2
3.	Оплата постачальників медичних послуг. Заробітна плата в системі охорони здоров'я.	2
4.	Маркетинг в системі охорони здоров'я.	2

5.	Фінанси в системі охорони здоров'я. Стратегії фінансування систем охорони здоров'я.	2
6.	Економічний аналіз в охороні здоров'я. Підприємницька діяльність в охороні здоров'я. Основні види планування в системі охорони здоров'я.	2
7.	Основи медичного страхування. Споживчі ринки. Поведінкові особливості споживачів. Демографічні принципи сегментації ринку, просування товару, реклама	2
8.	Підсумковий контроль засвоєння модулю	2
РАЗОМ		16

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ:

№	Тема	К-сть год.
1.	Регламентация витрат в лікувально-профілактичному закладі.	6
2.	Макро- і мікроекономічні проблеми медичної допомоги.	4
3.	Попит на медичну допомогу, як прояв потреби в здоров'ї та відповідна пропозиція.	4
4.	Системний аналіз основних проблем охорони здоров'я.	4
5.	Витрати на систему медичної допомоги в Україні.	4
6.	Функціонування системи медичної допомоги в умовах ринку.	4
7.	Система медичного страхування в країнах світу.	4
8.	Реформи управління і фінансування охорони здоров'я	6
9.	Економіко-математична модель для визначення вартості медичної допомоги амбулаторному, стаціонарному хворому.	6
10.	Ринок охорони здоров'я	4
11.	Індивідуальна робота – підготовка огляду навчальної та наукової літератури (або написання реферату за однією з запропонованих тем)	8
12.	Підготовка до складання модульного (підсумкового контролю) з курсу	4
РАЗОМ		58

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ.

1. Основні принципи функціонування ринку. Класифікація ринків. Функції ринку. Концепція безмежності потреб та обмеженості ресурсів. Теорії справедливості.
2. Економічна сутність категорії «послуга» в системі охорони здоров'я. Пропозиція медичних послуг. Баланс попиту та пропозиції.
3. Завдання та функції маркетингової діяльності в системі охорони здоров'я. Соціально-етичний маркетинг.
4. Методи маркетингових досліджень.
5. Роль держави та передумови її втручання у сферу охорони здоров'я. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я.
6. Державне регулювання якості медичної допомоги. Державне регулювання якості лікарських засобів.
7. Класифікації систем охорони здоров'я.
8. Поняття про економічний ефект, економічну, соціальну й медичну ефективність.
9. Аналіз "витрати-вигоди"
10. Аналіз "витрати-ефективність"
11. Аналіз "витрати-корисність"
12. Основні типи моделей систем охорони здоров'я (бюджетно-страхова, державно-бюджетна, приватна).
13. Перспективи розвитку ОМС.
14. Програми добровільного медичного страхування.
15. Реімбурсація (компенсація) вартості лікарських засобів.
16. Організація підприємницької діяльності в охороні здоров'я.
17. Стратегічні й експертні оцінки потреб населення в медичних послугах.

18. Місткість ринку платних медичних послуг регіону.
 19. Специфіка медичних послуг як особливого товару.
 20. Види медичних послуг.
 21. Забезпечення доступності медичних послуг й охоплення ними населення країни і її територій.
 22. Ціна як грошовий вираз вартості. Види цін. Функції ціни.
 23. Методи ціноутворення. Принципи ціноутворення.
 24. Собівартість медичної послуги (процедури). Тариф. Єдина уніфікована методика розрахунку вартості медичних послуг.
 25. Ефективність охорони здоров'я й основи економічного аналізу.
 26. Сутність, завдання й напрямки економічного аналізу діяльності лікувально-профілактичної установи.
 27. Особливості становлення ринкових відносин у галузі охорони здоров'я.
 28. Конкуренція в охороні здоров'я.
 29. Функції конкурентоспроможності медичних організацій.
 30. Умови формування конкурентного середовища виробників медичних послуг.
 31. Конкурентне середовище виробників медичних послуг.
 32. Державне управління в галузі охорони здоров'я.
 33. Ринкова інфраструктура в галузі охорони здоров'я.
- Індивідуальна робота студентів передбачає:
1. Виступи на практичному занятті/семінарі, засіданні науково-студентському гуртку.
 2. Участь у наукових конференціях.
 3. Створення фільмів, презентацій.
 4. Публікація матеріалів в журналах (тези, статті) тощо.

15. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Задача 1. Лікар загальної практики (сімейний лікар) працює в Центрі первинної медичної допомоги (ЦПМД). До нього прикріплено понад 2000 пацієнтів. Центр отримує фінансування за принципом "гроші йдуть за пацієнтом" через Національну службу здоров'я України (НСЗУ).

Завдання:

1. Поясніть, як реалізується принцип "гроші йдуть за пацієнтом".
2. Назвіть переваги та недоліки такої моделі фінансування для лікаря, пацієнта та медичного закладу.
3. Яким чином можна стимулювати лікаря до покращення якості надання послуг?

Задача 2. У районі сталася техногенна аварія з численними постраждалими. Місцева лікарня має обмежені ресурси (ліки, обладнання, персонал). Потрібно терміново організувати надання медичної допомоги.

Завдання:

1. Визначте етапи організації медичної допомоги в надзвичайній ситуації.
2. Як потрібно розподілити ресурси, враховуючи обмеження?
3. Яку роль має виконати керівник медичного закладу у даній ситуації?

Задача 3. Головний лікар районної лікарні отримав завдання сформувати бюджет на наступний рік. Джерела фінансування: державний бюджет, кошти НСЗУ, благодійні внески. Необхідно оновити обладнання та провести ремонт.

Завдання:

1. Назвіть основні джерела доходів медичного закладу.
2. Як визначити пріоритети витрат при обмеженому фінансуванні?
3. Яким чином лікарня може залучати додаткові кошти?

Задача 4. Після анонімного опитування пацієнтів виявилось, що багато з них незадоволені тривалістю очікування на прийом та комунікацією з персоналом.

Завдання:

1. Які показники використовуються для оцінки якості медичних послуг?
2. Запропонуйте заходи для підвищення якості обслуговування в медичному закладі.
3. Як мотивувати персонал до дотримання стандартів якості?

Задача 5. Сімейний лікар уклав понад 1800 декларацій, але кількість звернень зростає. Пацієнти скаржаться, що лікар не встигає якісно обслуговувати всіх.

Завдання:

1. Який оптимальний розмір практики для лікаря первинної ланки?
2. Які організаційні рішення можуть допомогти покращити доступність і якість обслуговування?
3. Які функції може делегувати лікар медичній сестрі або іншим працівникам?

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

16.1. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання поточної навчальної діяльності.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями на основі рекомендованої літератури, які включені до методичних розробок з відповідних тем;
- розв'язування ситуаційних задач за темою заняття на основі рекомендацій у методичних розробках, підбірки задач, відповідних методичних матеріалів кафедри, задачників, практикумів;
- у формі тестових завдань з однією чи декількома правильними відповідями;
- у формі письмових контрольних робіт.

16.2. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи.

Індивідуальна робота студентів передбачає виступи на практичному занятті/семінарі, засіданні науково-студентському гуртку, участь у наукових конференціях, створення презентацій, публікація матеріалів в журналах (тези, статті) тощо.

Навчальною робочою програмою передбачено написання студентами курсової роботи на тему: «Методика аналізу діяльності стоматологічних закладів», яка оцінюється мінімально - 4 бали (що відповідає оцінці «3») до максимально - 12 балів (що відповідає оцінці «5») й її подальшим захистом.

16.3. Умови допуску до складання підсумкового контролю.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

16.4. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання під час проведення підсумкового контролю.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню модуля і включає в себе контроль теоретичних знань, практичних навичок і вмінь. Проводиться в три етапи:

- комп'ютерне тестування;
- письмова відповідь на контрольні запитання;
- усне опитування.

Форма проведення підсумкового контролю стандартизована та включає контроль теоретичної та практичної підготовки. Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80 балів. Модульний підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

17. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

17.1. Перелік теоретичних питань до підсумкового модульного контролю.

1. Дайте визначення економіці охорони здоров'я.
2. Дайте визначення макроекономіці, мікроекономіці.
3. Основні методи економіки охорони здоров'я.

4. Що таке лікарсько-трудова експертиза?
5. Які існують види порушень працездатності?
6. Хто має право проводити експертизу працездатності і видавати листок непрацездатності?
7. Які існують види тимчасової втрати працездатності?
8. Якими причинами зумовлюється переважна більшість тимчасових втрат працездатності? Вкажіть їх питому вагу.
9. Показники захворюваності з тимчасовою втратою працездатності.
10. Що означає поняття «інвалідність»?
11. Хто має право установити факт інвалідності, ступінь її важкості?
12. Перерахуйте функції первинної ЕКОПФО.
13. Які існують групи інвалідності і їх характеристика?
14. Показники інвалідності і методика їх обчислення.
15. Основні причини інвалідності.
16. Хто має право проводити експертизу працездатності і видавати листок непрацездатності?
17. Що таке ціна? Що таке вартість? Що таке прибуток?
18. Що таке нормальний прибуток? Що таке економічний прибуток?
19. Ринок медичних послуг, склад, функції та класифікація.
20. Економічні моделі ринку державних медичних послуг.
21. Закон попиту та закон пропозиції на ринку медичних послуг.
22. Види економічної конкуренції, яка існує на ринку медичних послуг.
23. Основні теорії вартості формування цін на медичні послуги.
24. Функції ціни. Класифікація цін у системі охорони здоров'я.
25. Етапи процесу ціноутворення.
26. Оплата медичних послуг. Вимоги до систем оплати постачальників медичних послуг.
27. Ретроспективна, проспективна системи оплати постачальників медичних послуг, їх порівняльна характеристика.
28. Ретроспективна система оплати ПМСД, її види, характеристика.
29. Проспективна система оплати ПМСД, її види, характеристика.
30. Ретроспективна система оплати стаціонарної допомоги, її види, характеристика.
31. Проспективна система оплати стаціонарної допомоги, її види, характеристика.
32. Погодинна та відрядна форми оплати праці, їх позитивні та негативні риси.
33. Принципи формування оплати праці медичних працівників.
34. Що означає термін «маркетинг». Основні поняття маркетингу.
35. Функції маркетингу, їх характеристика.
36. Основні економічні категорії маркетингу.
37. Основні концепції управління маркетингом, їх характеристика.
38. Основні етапи управління маркетингом.
39. Види маркетингу в охороні здоров'я.
40. Загальні властивості медичних послуг.
41. Види маркетингу при різних варіантах попиту.
42. Що означає поняття «дефіцит бюджету»?
43. Що собою представляє національний дохід?
44. Що собою представляє валовий суспільний продукт?
45. Сутність фінансів, їх особливі ознаки.
46. Джерела формування коштів систем охорони здоров'я.
47. Бюджет, механізми його формування в охороні здоров'я в Україні.
48. Фінансові моделі систем охорони здоров'я:
49. Модель соціального медичного страхування (система Бісмарка), її характеристика.
50. Модель Семашка, її характеристика.
51. Модель Беверіджа, її характеристика.
52. Сучасні напрями фінансування систем охорони здоров'я світу.
53. Проблеми фінансування у системі охорони здоров'я.

54. Економічний аналіз в системі охорони здоров'я, його види.
55. Медична ефективність, її критерії. Оцінка ефективності.
56. Фармако-економічний аналіз, його мета.
57. Основні методи фармако-економічного аналізу, їх характеристика.
58. Фінансовий аналіз, його мета.
59. Фінансовий стан. Дослідження фінансового стану підприємства.
60. Характеристика фінансової стійкості.
61. Суть підприємництва. Принципи підприємницької діяльності.
62. Види організаційно-правових форм підприємницької діяльності, їх характеристика.
63. Класифікація медичних підприємств.
64. Об'єднання у сфері охорони здоров'я.
65. Бізнес план, методика складання.
66. Кредит, лізинг, факторинг.
67. Стратегічне та поточне планування в системі охорони здоров'я, їх зміст та зв'язок.
68. Методи планування чисельності медичного персоналу.
69. Які є види страхування?
70. Яка головна особливість медичного страхування?
71. Хто покриває затрати на медичне страхування пенсіонерів?
72. В чому полягає суть страхового товариства?
73. В чому головний недолік приватної медицини?
74. Що передбачає поняття «підвищення ефективності» діяльності охорони здоров'я?
75. Медичне страхування та страхова медицина, їх мета.
76. Завдання та головні риси страхової медицини.
77. Суб'єкти і об'єкти медичного страхування.
78. Суть обов'язкового медичного страхування.
79. Суть добровільного медичного страхування.
80. Економічні категорії медичного страхування.
81. Роль та місце страхових резервів при формуванні страхових фондів.
82. Право на одержання медичних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним медичним страхуванням.
83. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному медичному страхуванню.

17.2. Перелік практичних завдань та робіт до підсумкового модульного контролю.

1. Лікар загальної практики (сімейний лікар) працює в Центрі первинної медичної допомоги (ЦПМД). До нього прикріплено понад 1800 пацієнтів. Центр отримує фінансування за принципом "гроші йдуть за пацієнтом" через Національну службу здоров'я України (НСЗУ).

Назвіть переваги та недоліки такої моделі фінансування для лікаря, пацієнта та медичного закладу. Яким чином можна стимулювати лікаря до покращення якості надання послуг?

2. У районі сталася техногенна аварія з численними постраждалими. Місцева лікарня має обмежені ресурси (ліки, обладнання, персонал). Потрібно терміново організувати надання медичної допомоги. Як потрібно розподілити ресурси, враховуючи обмеження?

Яку роль має виконати керівник медичного закладу у даній ситуації?

3. Головний лікар лікарні отримав завдання сформулювати бюджет на наступний рік. Джерела фінансування: державний бюджет, кошти НСЗУ, благодійні внески. Необхідно оновити обладнання та провести ремонт. Назвіть основні джерела доходів медичного закладу.

Як визначити пріоритети витрат при обмеженому фінансуванні? Яким чином лікарня може залучати додаткові кошти?

4. Після анонімного опитування пацієнтів виявилося, що багато з них незадоволені тривалістю очікування на прийом та комунікацією з персоналом. Які показники використовуються для оцінки якості медичних послуг? Запропонуйте заходи для підвищення якості обслуговування в медичному закладі. Як мотивувати персонал до дотримання стандартів якості?

5. Сімейний лікар уклав понад 2000 декларацій, але кількість звернень зростає. Пацієнти скаржаться, що лікар не встигає якісно обслуговувати всіх. Який оптимальний розмір практики для лікаря первинної ланки. Які організаційні рішення можуть допомогти покращити доступність і якість обслуговування?

6. На підприємстві сталася техногенна аварія з численними постраждалими. Місцева лікарня має обмежені ресурси (ліки, обладнання, персонал). Потрібно терміново організувати надання медичної допомоги. Як потрібно розподілити ресурси, враховуючи обмеження?

Яку роль має виконати керівник медичного закладу у даній ситуації?

7. Заступник директора лікарні отримав завдання сформувати бюджет на наступний рік. Джерела фінансування: державний бюджет, кошти НСЗУ, благодійні внески. Необхідно оновити обладнання та провести ремонт. Назвіть основні джерела доходів медичного закладу. Як визначити пріоритети витрат при обмеженому фінансуванні? Яким чином лікарня може залучати додаткові кошти?

8. Після анонімного опитування пацієнтів виявилося, що багато з них незадоволені тривалістю очікування на прийом та комунікацією з персоналом. Як мотивувати персонал до дотримання стандартів якості?

9. Сімейний лікар уклав понад 2020 декларацій, але кількість звернень зростає. Пацієнти скаржаться, що лікар не встигає якісно обслуговувати всіх. Який оптимальний розмір практики для лікаря первинної ланки. Які організаційні рішення можуть допомогти покращити доступність і якість обслуговування?

10. Сімейний лікар працює в Центрі первинної медичної допомоги. До нього прикріплено понад 1700 пацієнтів. Центр отримує фінансування за принципом "гроші йдуть за пацієнтом" через Національну службу здоров'я України (НСЗУ). Назвіть переваги та недоліки такої моделі фінансування для лікаря, пацієнта та медичного закладу. Яким чином можна стимулювати лікаря до покращення якості надання послуг?

18. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ БАЛІВ

Оцінка з дисципліни «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг» визначається з урахуванням результатів поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним змістових модулів.

До контрольних заходів належать **поточний та підсумковий контроль**.

Модульно-рейтингова система оцінювання знань з дисципліни « Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг» передбачає наступні форми роботи та їх оцінювання.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за чотирибальною (традиційною) шкалою, з використанням прийнятих у БДМУ та затверджених методичною комісією критеріїв оцінювання. При цьому враховуються всі види робіт, передбачених методичною розробкою для вивчення теми. Виставлені оцінки за традиційною шкалою конвертуються у бали в залежності від кількості тем у модулі. Вага кожної теми в модуля має бути однаковою, але може бути різною у різних модулях

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу, яку студент при бажанні може виконати:

Максимальна кількість балів за вивчення модуля	Кількість балів
	Модуль 1
Максимальна кількість балів, що відповідає оцінці «5» помножена на кількість занять з додаванням балів за ІРС	16 x 7= 112 + 8= 120
Максимальна кількість балів за підсумкове модульне заняття	80
Максимальна кількість балів, яку може набрати студент	200

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі. Студент допускається до

підсумкового контролю при виконанні умов навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше:

Мінімальна кількість балів за вивчення модуля	Кількість балів
	Модуль 1
Мінімальна кількість балів, що відповідає оцінці «3» помножена на кількість занять	10 x 7= 70 + 4= 74
Мінімальна кількість балів за підсумкове модульне заняття	50
Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент	124

- про конвертацію балів у традиційні оцінки «5», «4», «3», «2» при засвоєнні теми модуля:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
	Модуль 1
«5»	16
«4»	13
«3»	10
«2»	0

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується в 4-ри бальну (традиційну) шкалу таким чином:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
від 180 до 200	«5»
від 150 до 179	«4»
від 120 до 149	«3»
менше 120	«2»

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3	1 (№1-2)	7	16	13	10	0	8/6/4	124

- про мінімальну кількість балів за складання модульного контролю.

Мінімальна кількість балів за складання модульного контролю	Кількість балів
	Модуль 1
Мінімальна кількість балів, що відповідає оцінці «3» помножена на кількість занять	10 x 7= 70
Мінімальна кількість балів за ІРС	4
Мінімальна кількість балів за ПМК	50
Мінімальна кількість балів яку може набрати студент за модуль	124

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ЗВО України тощо.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Основна (базова):

1. Ахламов А.Г. Економіка та фінансування галузі охорони здоров'я: навчально-методичний посібник / А.Г. Ахламов, Н.Л. Кусик; Одеський регіональний інститут державного управління, Національна академія державного управління при Президентові України. - Одеса : ОРІДУНАДУ, 2011.- 133 с.

2. Вороненко Ю.В., Пащенко В.М. Фінансовий менеджмент з основами економіки охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. - К.: Міжрегіональний видавничий центр «Медінформ», 2011. - 499 с.

3. Економічний аналіз використання ресурсів у системі охорони здоров'я / За загальною редакцією проф. В.Д.Парія / Навч. посібн. - Житомир: «Полісся», 2015. - 148 с.

4. Економіка охорони здоров'я: підручник / [В.Ф. Москаленко, В.В. Таран, О.П. Гульчій, Е.А. Глазунова, В.М. Лехан, В.В. Рудень, О.П. Максименко, Т.І. Лосіцька, Л.І. Галієнко]. - Вінниця: Нова Книга, 2010. - 288 с.

5. Власик Л.Й., Грицюк М.І., Навчук І.В., Чорненька Ж.А., Бідучак А.С. Організація охорони здоров'я в Україні. Навчальний посібник. Чернівці: Буковинський державний медичний університет, 2021. 180 с.

19.2. Допоміжна:

1. Брага М., Рудий В. Стратегічне планування в охороні здоров'я на рівні госпітального округу. Робочий зошит для учасників тренінгу. 2020. - 42с. Дерій В.А. Проблеми теорії науки, методики й організації навчання і практики економічного аналізу. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. № 6. С. 3–12.

2. Ізмайлов Я.О. Розвиток методології економічного аналізу господарської діяльності підприємств у постіндустріальній економіці. Проблеми економіки № 3, 2016 -С.165-174.

3. Олійник О. В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін : монографія / О. В. Олійник. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 653 с.

4. Черненко К. П., Семененко Г. М., Луконін О. В. Оцінка фінансового стану медичного закладу в умовах реформи фінансування системи охорони здоров'я. Ефективна економіка. 2020. № 12.

5. Шестерняк М. М. Сучасний економічний аналіз та його основні види. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. - Випуск 20, частина 3. С. 158-162

19.3. Інформаційні ресурси:

1. CFI. What is Cost Allocation? [Електронний ресурс: https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/cost-allocation/](https://corporatefinanceinstitute.com/resources/knowledge/accounting/cost-allocation/)

2. Про затвердження Методики розрахунку вартості послуги з медичного обслуговування Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1075. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-2017-%D0%BF#Text>

3. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19.10.2017р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2168-VIII>

4. Dyakova M, Hamelmann C, Bellis MA, Besnier E, Grey CNB, Ashton K et al. Investment for health and well-being: a review of the social return on investment from public health policies to support implementing the Sustainable Development Goals by building on Health 2020. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe; 2017 (Health Evidence Network (HEN) synthesis report 51). URL: http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0008/345797/HEN51.pdf

5. Shroff FM. Innovation and Transformation In Health Systems. A Primer for the BC Health Authorities' Leadership Council. 2012 sep. URL: <http://ihsts.ca/wp-content/uploads/2014/03/Health-System-Innovations-and-Transformations.pdf>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Власик Л.Й. – PhD, доцент закладу вищої освіти кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я.
2. Ясинська Е.Ц. – к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я.